

kám, tak jak nám vyvstávají před očima, zamýšlíme-li se důkladně nad obsahem i formou Terentiových dramát. Na str. 466—483 je uvedena literatura k terentiovské tradici a na str. 485—503 se dovídáme, jak se Terentius a jeho dramatické dílo zrcadlí v pojetí autorů dějin literatury, dějin divadla a zvláště dějin komedie, v různých encyklopediích či bibliografických. Na str. 505—544 je uveden jmenný rejstřík, jehož rozsah (srov. též bibliografický přehled na str. 29—36) již sám o sobě napovídá, jak důkladné dílo G. Cupaiuolo vytvořil, práci záslužnou a prospěšnou nejen pro klasické filology, nýbrž pro všechny, kdož se zabývají dějinami divadla a literatury vůbec. Českého zájemce o tuto příkladnou práci, k jejíž přehlednosti napomáhá i dobrá typografická úroveň, jistě potěší skutečnost, že studie či překlady z pera českých literárních historiků a překladatelů zde nejsou výjimkou a že zvl. Dokoupilovy katalogy stejně jako Flodrova *Incunabula classicorum* zde zaujímají své pevné místo.

Dagmar Bartoňková

Hans Peter Syndikus, *Catull. Eine Interpretation. Erster Teil: Die kleinen Gedichte (1—60)*. Darmstadt 1984, str. 293.

Syndikova interpretace drobných básní Catullovy vyšla jako 46. svazek edice *Impulse der Forschung* ve Wissenschaftliche Buchgesellschaft v Darmstadtu. Autor, který má za sebou podobnou práci o Horatiových Odách (Darmstadt 1972, 1973) a publikaci o Lucanově eposu (Mnichov 1958), se pokouší metodou interpretací jednotlivých Catullovy básní přispět k lepšímu poznání poezie tohoto autora i k pochopení literárního a vůbec kulturního a společenského prostředí Říma v polovině 1. století př. n. l. Vycházejí z Mynorsova vydání Catullovy básní (Oxford 1958) a přihlížejí ovšem i k dalším moderním edicím bere přirozeně v úvahu většinu dostupné dosavadní literatury i komentářů, vzniklých za posledních sto let. Ve své exegetické práci jde však vlastní cestou a sleduje svůj cíl: ukázat, že Catullus vytvářel i své drobné básně záměrně jako umělecká díla, že tedy před sebou nemáme celkem beztvaré okamžité nápady a nálady a že mezi drobnými básněmi a epigramy na jedné straně a alexandrijskými epylii na straně druhé není hranice uměleckosti a rozdíl v autorském záměru, jaký zde literární historie často spatřuje.

Vlastní interpretaci předchází Syndikova předmluva (str. 1—70): podává v ní náčrt básníkovy života (ukazuje přitom, že sestavit Catullovu biografii především na základě údajů jeho tvorby nelze tak jednoznačně, jak se v mnohých pokusech děje), mluví o jeho společenském pozadí, zabývá se postavou Lesbie (podstata Catullova vztahu k milence a jeho pojetí milostného citu; Lesbiiu identifikaci s historickou Clodii považuje za velmi pravděpodobnou), Catullovým literárním stanoviskem (tentó úsek předmluvy je nejobsáhlejší; i v samotném rozboru se Syndikus zabývá nejpozorněji právě tímto zřetelům a k němu shrmažduje materiál), Syndikem sbírky (redigoval a vydal ji autor sám?) a formální stránkou Catullovy poezie, jejíž žánrovou charakteristikou.

Od str. 71 čteme interpretaci jednotlivých kusů první části Catullovy sbírky. Jak již bylo naznačeno, autor hledá a nachází na mnoha místech, často většinou vykládaných bez literárně-historických souřadnic, literární a estetické symboly nebo narážky či dokonce básníkovy přihlášky k nové umělecké orientaci (tak vykládá Syndikus již v č. 1 např. volbu slov *libellus*, *novus*, *lepidus*, *expolitus*, *nugae*); i tam, kde Catullus toto své vyznání neverbalizuje přímo, prozrazuje je volba termínů, blízkých kallimachovské orientaci (*desiderium meum*, *Veneres Cupidinesque* — mimochodem zde Syndikus zjišťuje, že toto slovní spojení v římské poezii Catullus vytvořil a použil jako první —, *homines venustiores*, *tener* aj.); zabývá se dále estetikou i významovou funkcí metrických prvků, zvukovou stránkou verše, vztahem k napodobení alexandrijských vzorů. Vedle těchto většinou formálních zřetelů se Syndikus věnuje také ideové stránce Catullovy veršů, přičemž stejně jako při formálních rozbořech často navazuje na své předchůdce, jindy s nimi polemizuje: zaujmou zde psychologické postřehy, poznámky o Catullově vztahu ke společenskému

a intelektuálnímu prostředí tehdejšího Říma, odraz Catullova vztahu k některým významným současníkům (Caesar, Cicero) v jeho drobných básních.

Za těmito interpretacemi první části Catullovy sbírky má následovat obdobná práce o zbývajících básních, která patrně doplní argumenty Syndikova formálního i obsahového rozboru prvních šedesáti kusů exegezi, zejména tzv. učených skladeb střední části a podpoří autorův závěr o jednotném uměleckém záměru a charakteru celé sbírky.

Jana Nechutová

MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ LATINISTŮ V BOLOGNI

Ve dnech 1.—4. dubna 1985 se konalo v Bologni mezinárodní kolokvium latinské lingvistiky, jehož organizátorem byl Ústav pro klasickou filologii a medievistiku bolognské univerzity v čele s profesorem Gualtiero Calbolim. V pořadí již třetí setkání latinistů navázalo na zkušenosti a úspěchy předcházejících kolokvií, která se uskutečnila v Amsterdamu v r. 1981 a po dvou letech r. 1983 v Aix-en-Provence. Akce jsou dokladem stoupající a oživené aktivity, kterou lze v posledním období pozorovat na světovém vědeckém fóru v oblasti výzkumu latinského jazyka. Mezi letošními účastníky, kterých se celkově sešlo přes šedesát, převládali samozřejmě Italové, poměrně vysoké zastoupení měla i Francie a Holandsko. V menším počtu se na kolokviu zúčastnili odborníci z jiných evropských a zámořských zemí (Belgie, Velká Británie, Španělsko, NSR, USA, Recko, Svýcarsko, Jeruzalém, Rakousko). Ze socialistických krajín mělo zde své zástupce Maďarsko a poprvé také Československo. S připravenými referáty vystoupilo 38 účastníků. Ze tří projednávaných okruhů se nejdříve posuzovala problematika jazykové subordinace. V druhém okruhu byly rozebírány otázky slovosledu a třetí zahrnul další vybraná témata latinské gramatiky.

Po otevíracím projevu G. Calbolioho se ujal slova podle již zaběhnutého zvyku organizátor předcházejícího kolokvia prof. Ch. Touratier z univerzity v Aix-en-Provence, jenž uvedl první tematický okruh, věnovaný vztahu subordinace. V závažném referátu se pokusil formulovat definici subordinace jako jevu v čisté syntaktickém smyslu, který musí být odlišen od *dependance* i *determinace*, k níž bývá někdy přiřazován, a konečně také od výlučné morfologicky chápáné hypotaxe. Další 23 příspěvků obsažným a podnětným způsobem rozvinulo a dokreslovalo námět výchozí přednášky, přičemž část referentů nastolila závěry všeobecného a shrnujícího charakteru, část se zaměřila na jednotlivosti. K zajímavým výsledkům dospěl Ch. Lehmann, který podle přesné vymezených kritérií pro klasifikaci podřadných vět načrtl latinskou subordinaci v typologické perspektivě. Závislostmi latinských subordinčních vztahů od vývoje indoevropského flektivního typu se podrobněji zabývala H. Kurzová. Popis vložených predikací v neurčité podobě infinitivní, gerundiální, gerundivální a participiální prezentovala A. M. Bolkesteinová. R. G. Coleman podrobil analýze latinské absolutní konstrukce, zvláště ablativ absolutní, s poukazem na jiné indoevropské jazyky, z nichž některým může vývoj v latině sloužit jako model. Nad vazebními možnostmi anaforických prvků, reflexiv a reciprokativ, se zamýšlela A. Bertocchi. Z hlediska generativní metody a logické analýzy objasnil J. Herman otázku nahrazování vazby akuzativu s infinitivem v pozdní a vulgární latině vedlejšími větami spojkovými. Na podřadné věty příčinné a jiné typy manifestace příčiny se soustředil H. Helander, který svůj rozbor založil na komparaci textů z Tacita, Caesara a Ammiana Marcellina. Dosavadní interpretaci pádového synkretismu doplnil a zpřesnil G. Serbat na základě zkoumání interakce mezi pádovým systémem a jeho komponenty a specifikace funkční synonymie. H. Pinkster ukázal, že sloveso *habere* má na rozdíl od *velle*, *debere* a *posse* vlastnosti, které mu vytvářejí předpoklady pro to, aby se ho používalo jako pomocného slovesa k vyjádření budoucího času. Problematiku subordinčních vztahů implikovala i závěrečná přednáška kolokvia prosloušená prof. Calbolim. Podobně jako řada jiných referentů vyšel ve svém výzkumu infinitivních konstrukcí z metodologie teorie o řízení a vazbě (Government and Binding theory), která reprezentuje poslední verzi generativní gra-